

Listek.

Pritiskanje kljuk.

(Konec.)

Zasmejala sva se na to prav iz srca in slednjič tudi domenila, da sva kompetenta za različni mestni službi, jaz za stolno mesto, on pa za mesto na Gorenjskej. Dogovorila sva se tudi, da hočeva skupno nastopiti pot od kljuke do kljuke, da bi vsaj naji ne bilo strah.

Ko sva se zadostno podkrepila, napotiva se, da pohodiva najprvo necega viсоcega g. svetnika. Kmalu sva ondi. Da se predstaviva gospodu oba hkrati, sklenila sva bila že prej, pregovarjala sva se le še, kateri naj bi prvi prijel za kljuko in naj bi vodil besedo.

„France, ti pojdi naprej in govori za oba!“

„Ne, ne, Viktor ti imaš cilinder in rokavice, tebi se spodobi, da primeš za besedo!“

„Ti si pa starejši, France, le ti primi prvi za kljuko!“ —

„Pa naj bo, bodeš ti pa pozneje na vrsti!“

Potrkam tihotno, primem rahlo za kljukico in — — — odpre se nama svetišče g. svetnika. Stala sva pred visokim gospodom. Jaz povzamem besedo: „Čast nama je predstavljati se vam, g. svètnik, I. I. . . . I. I. . . . tukaj-le sva in taka-le sva!“

Gospod svètnik ponujal je nama stola in razgovarjal se je z nama kaj prijazno. Med družim pravi tudi se smehljanjem: „Vsaj potrebujejo tudi na deželi dobrih učiteljev!“

„Prelaskavo g. svètnik, saj si ne drzneva trditi, da bi bila dobra učitelja, le v mesto bi rada prišla,“ odgovarjal sem jaz.

„Pa v mestu se dražje živi!“ zopet g. svètnik.

„Kako se z našo plačo po deželi živi, g. svètnik, sva že poskušala, sedaj pa bi rada še v mestu poskušnjo napravila,“ hitel sem pripomnjevati za oba.

„No, že prav, samo obljubiti vama pa ne morem ničesar,“ pravi še g. svètnik.

„Gospod svètnik, namen mojega pohoda je tudi le, da se vam pokažem, da nisem „niti kljukec niti grbec“ — — — da pa imam to-le prasko na lici še od kopita naše ranjce kobile, ki me je brenila tedaj, ko sem jej — še srajčnjek — s prekljo nekoliko preveč med noge silil — — — da bi me ne sodili krivo, g. svètnik!“ To omeniti zdelo se mi je potrebno, ker je g. svètnika oko nekoliko več ostajalo na mojem levem lici, kakor pa na desnem.

G. svètnik se je nasmehnil, naji oba odslovil in — — — pobrisala sva jo do g. direktorja N. Tu pa je imel „velko besedo“ Viktor. Potrka krepko — g. direktor bil je doma — in stopila sva pred njega.

Videl se je tu razloček med Viktorjem — ki je cesarja služil — in menoj kaj občutno. Med tem ko sem bil jaz govoril pri prejšnji priliki dokaj priprosto, postavil se je Viktor pred gospoda direktorja po vojaški, zravnal svoje telo, dvignil glavo, prezentiral s cilindrom in — — — „ich melde gehorsamst“ — — — glasil se je tako točno, da sem strmel nad toliko preciznostjo. Želel sem v istem trenutku, da bi i jaz bil kedaj vojaško sukno nosil.

Opravila sva srečno tudi pri g. direktorju — — in stala sva zopet na cesti.

„Kam greva pa sedaj?“ vpraša me Viktor.

„Kam greš ti, ne vem, a jaz grem k istemu gospodu, ki je od tod najbližje,“ odgovoril sem mu; „odkritosrčno ti povem Viktor, da mi je najljubše, da se ločiva, ker tvoja vnanjost in tvoje vojaško vedenje me zatemnjuje.“ Viktor se mi je samosvestno nasmehnil in razšla sva se.

Kmalu na to sedelo nas je v čakalnej sobi gospoda R. več oseb — ženskih in moških — ki sicer nismo bili kompetentje v istej zadevi, pa smo napravljali večinoma vsi jednako kisle obraze. Vsak je imel svoje misli in tako tudi jaz svoje, ko sem opazoval bližnjo mi kljuko.

Kako podobne so si vse kljuke in kako različne tudi. Kako brezmiselno se pritiska kljuka domača, s kakim strahom — — — s kako spoštljivostjo pa se gladijo in božajo te gosposke kljuke in kljukice. Kako osodepolen je bil Vrban Smuku tisti gosposki svedrec, ki mu je napravil tako urne pete po stopnjicah nizdol.

„Kaj bodeš li meni prineslo, ti preljubo ključičče,“ govoril sem si, „mi bodeš li pokazalo naklonjenost svojega gospodarja, me bodo li njegove oči z veseljem merile, ali mi bodo pa dale tudi razumeti, da bodo za me šolo v mestu še-le zidali.“

Vrata pred menoj se odpro in prikaže se skozi nje gospica, ki se je sladkosmehljaje klanjala gospodu, katerega je bila gotovo tudi s kako ljubeznjivo prošnjo nadlegovala, pa jo je za plačilo spremljal do vrat ter se jej nizko, če tudi resno, priklanjal.

„Vidiš, France, ko bi bil ti zdajle lepa gospodična, svest bi si lahko bil preprijaznega vsprejema in morebiti tudi zatrdila, da si najvrednejši izmed prosilcev,“ mislil sem si.

Tako mi je minjeval čas, da sem bil i jaz vsprejet. Opravil sem naglo, reči pa moram, da je ravnal visoki gospod z menoj prav tako uljudno, kot z ono gospico.

Naj omenim le še vsprejema pri gospodu U. V veži sva se srečala, v veži pogovorila in dejal mi je prav prijazno. „Prav, prav, da se pokažete, da ste tudi vi na svetu — — — me jako veseli! Z Bogom!

In šel sem z zavestjo, da sem mu napravil veselje, da je videl človeka, katerega gledati nikdar želel ni!

In tako sem tekal še mnogo četrтков v potu in prahu krog ljubljanskih kljuk, da se mi je slednjič posrečilo — razun petero gospodov — gledati vsem udom mestnega in deželnega šolskega sveta v njihov jasni obraz.

Sestra me je slednjič prosila, da bi jej spravil vendar že „frak“ s poti, ker jej dela napotje, nek porednež pa me je vprašal, sem li v službi pri deželnej vladi, ker sem vedno ves — „črn“.

Pa še neko skušnjo sem napravil ob priliki pritiskanja kljuk. Kako željno, pa kako brezuspešno sem se oziral včasih po ljubih mi obrazih svojih tovarišev, toda zaman — — ni jih bilo na spregled! Tedaj pa, ko sem pritiskal kljuko, tedaj so mi stopali izza slednjega vogla nasproti, dvigali so se kot strašila iz tal, preprijazno me pozdravljaje: „Ali greš zopet k pogrebu?“ ali pa: „Kaj pa ti strašiš?“ ne pomislivši, da so oni mene strašili, ne pa jaz njih.

Da, samo dné 19. mal. srpana videl sem najstero svojih tovarišev in od teh nekatere po dvakrat, trikrat! Videl sem Rajkota in Franceta tam iz Bele Krajine, kolego iz Notranjske pa tovariša iz Gorenjske, da niti ne govorim od ljubljanskih gospodov in pa od tovarišev iz okolice. Koliko sočutja pa koliko ironije se mi je podajalo v istih dneh, in k vsemu temu pa sem se moral še smejati!

Marsikateri morda poreče: „J . . . čemu ti je pa treba trositi vse to med svet, čemu pa ponižuješ samega sebe?“ Toda vidite, tovariši, teši me zavest, da nisem bil prvi, ki sem hodil ta trnjevi pot, pa tudi ne zadnji. Vem, da je bil že mnogokateri, kateremu se je moška zavest njegova upirala jednacemu moledovanju, pa se je slednjič le udal in šel je — — — — kljuko pritiskat! Tudi njega je silila pozneje duša, da pove vsemu svetu, da taka pota niso v ugled učiteljem, poguma pa ni imel, da bi bil kazal svetu — — — smešno stran samega sebe!

Rečete morda: „Ne govoriš prav! Potrebno je, da se pokažeš zastopnikom krajnega ali mestnega šol. sveta, vsaj je moledovanje pri tem izključeno, ker tudi ničesar ne koristi!“

Res je, temu pritrjujem i jaz, toda gleda li svet tvoje predstavljanje res le kot tako, in ne že kot moledovanje samo?!

Ali ne hite celo tvoji tovariši sami — pozabivši samega sebe — ob vsakej priliki praviti ne samo učiteljskemu svetu, kolikokrat so te videli, da si ubiral upehan pete krog kljuk, pa dostavljajo sè smehom, da ti vse to nič pomagalo ni, ostali svet pa sklepa iz tega, da moraš biti pač prav slab učitelj?! — Kaj celo, če se zatrosi ta govornica v tvojo vas, v selo, kjer službuješ?

In vendar pa pri našem dosedajnem sistemu drugače biti ne more, pritiskanje kljuk je neizogibljivo. Kdo naj zameri tovarišu — tudi mlajšemu — ako se mu nudi prilika, da se morda vendar popne na boljšo stopinjo, vkljub starejšim soprozilcem, ako čuti, da mu znajo dobri prijatelji pomagati? — — — Jednaka prilika se mu morda ne ponudi več leta in leta, on se postara, družina pomnoži, — — — ko pa se oglasi h kompetenci, pa mu pravijo: „E vsaj ta je pa že hribov vaje!“ — — —

In tovariš je hribov res vaje, za družino skrbeti ga pa sili očetovski čut njegov — — — ostati pa mora še dalje v hribih — z isto nizko plačo, katere je baje tudi že vaje! Godi se mu grozna krivica. Meni se nikakor ni godila krivica, ko sem „jaz obračal — — — Režek pa je obrnil,“ ne, vsaj jedino tako je bilo pošteno, a mnogokrat se godi pa nasprotno.

Zapel bi sedaj-le najraje visoko pesem od statusa, pa — — — previsoka je, da bi jo merodajni krogi razumeti mogli, nam pa nič ne koristi, ako jo tisočkrat intonujem, ko je pa sami izpeti ne moremo!

Kako bi pač status na jedenkrat vse lepo uravnal: učitelj v hribih bil bi tudi ondi zadovoljen in bi ne zavidal in mrzel mestnega tovariša svojega, selitve bi se vršile redko, pritiskanje kljuk pa bi ponehalo — — — — vsak dobil bi plačilo po službenih letih in po zaslugah!

Pri kraji sem „s pritiskanjem kljuk.“ Želim le, da bi se meni to prostosrčno pripovedovanje ne štelo v greh, da mi morda kateri gospodov ne napravi ostre kljuke v svojem srci! Blagovolijo naj mi dati vsi odkritosrčno absolucijo!

Črnagoj.

Naši dopisi.

Iz novomeškega okraja. Zborovanje učiteljskega društva za novomeški okraj, ki se je ob precejšnji udeležbi vršilo dne 4. maj. srpana v Novem Mestu, je svojo glavno zadačo prav povoljno rešilo. Sklenilo je in v to vse potrebno ukrenilo, da se letošnja skupščina „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“, ki bode dne 4. in 5. kimoveca v Novem Mestu, častno sponese, v kolikor to zavisl od novomeškega okrajnega učiteljskega društva.

No, jedna skrb, katero je „Zaveza“ našemu društvu poverila, skrb za prireditve koncerta na večer dne 4. kimoveca, ni premajhna. Potrebujemo v to vrlih muzikaličnih sil, kojih sicer v velikej meri nahajamo mej vsem slovenskim učiteljstvom, a jih je tu v bližini premalo v prireditve kaj popolnoma dostojnega in vrednega naše dične „Zaveze“. Zato pa se obrača novomeško okr. učiteljsko društvo tem potom na vse p. n. gg. tovarišice pevke in tovariše pevce po Slovenskem, kateri za gotovo mislijo se udeležiti VII. Zavezine skupščine ter pri koncertu sodelovati z najljudnejo prošnjo, da naj blagovizvolijo odboru oziroma društvenemu predsedniku g. F. Koneilji, nadučitelju v Žužemberku naznaniti to in pa kateri glas da pojó, vsaj tekom 14 dni, da se jim bodo zamogle glaske pravočasno dostaviti.